

ECT aktualitātes: 2025. gada jūnijs

A. Lielās palātas nolēmumi

Pārskata periodā nav pieņemti.

B. Būtiskākie palātu nolēmumi

1. [Sahiner v. Austria](#)

Pieteikums Nr. 21669/21, 2025. gada 3. jūnijs

Liegums mainīt vārdu uz tādu vārdu, kas valstī nav izplatīts, nepārkāpj personas tiesības uz privāto dzīvi

Pieteicēja ir Austrijas pilsoņe, kura vēlējās mainīt savu vārdu uz vārdu “Lemilia”. Austrijas iestādes atteica veikt vārda maiņu, norādot, ka šis vārds nav izplatīts (*gebräuchlich*) un tādējādi šāds pieteicējas lūgums neatbilst Austrijas tiesību normām attiecībā uz personvārdiem.

Pieteicēja vērsās tiesā, norādot uz iespējamo Eiropas Cilvēka tiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas (turpmāk – Konvencija) 8. panta (tiesības uz privātās dzīves neaizskaramību) pārkāpumu, argumentējot, ka viņai bija jāsaņem atļauja mainīt savu vārdu uz tādu vārdu, ar kādu viņa sevi vienmēr ir identificējusi.

Eiropas Cilvēktiesību tiesa (turpmāk – ECT) visupirms norādīja, ka starp Konvencijas dalībvalstīm nepastāv kopīga pieeja nosacījumiem, kad var tikt veikta vārda maiņa. Tādējādi valstīm šajā jomā ir plaša rīcības brīvība, kas ir saistīts arī ar to, ka šī ir joma, kurā nacionālās īpatnības ir īpaši izteiktas, un tās ietekmē vēsturiski, valodnieciski, reliģiski un kultūras faktori. Ierobežojums mainīt vārdu nav uzskatāms par Konvencijas 8. panta ierobežojumu; proti, šis jautājums ir skatāms valsts pozitīvā pienākuma gaismā. Tomēr, ņemot vērā, ka nepastāv Eiropas konsenss un valstīm ir plaša rīcības brīvība, būtībā valstīm nav vispārēja pozitīva pienākuma ļaut personai mainīt vārdu, un šis jautājums ir jāizlemj atbilstoši katras lietas apstākļiem.

Tādējādi izskatāmajā lietā tiesai bija jālīdzsvaro divas intereses – pieteicējas interese mainīt vārdu uz viņas izvēlētu vārdu un sabiedrības interese, lai tiktu regulēta reģistrēto personvārdu izvēle. Austrijā vienmēr ir pastāvējis noteikums, ka reģistrēti var tikt tikai izplatīti vārdi. Tiesa norādīja, ka prasība, lai vārds būtu izplatīts, pēc būtības kalpo sabiedrības interesēm, proti, tam, lai saglabātu noteiktu vārdu piešķiršanas praksi valstī, kurā nav atļauts reģistrēt brīvi izdomātus vārdus. Savukārt attiecībā uz personas interesēm tiesa norādīja, ka ir jāņem vērā divi aspekti: 1) pieteicēju kopš dzimšanas visi ir saukuši vārdā “Lemilia”; 2) viņas pašreizējais vārds ir turku izcelsmes, un viņai to piešķīra tēvs, ar kuru viņai ir bijušas sarežģītas attiecības. Attiecībā uz otro aspektu tiesa par pamatu atzina nacionālo iestāžu norādīto, ka pieteicējai nav aizliegts mainīt savu vārdu, ja viņai ar to ir sliktas asociācijas, bet problēma ir tieši ar vārdu, kuru viņa ir izraudzījusies. Turklāt šo argumentu pieteicēja nacionālajā līmenī neizvirzīja jau no paša sākuma, bet tikai procesa beigās – Konstitucionālajā tiesā, tāpēc ECT šo aspektu tālāk nevērtēja. Savukārt tas, ka pieteicēja visu savu dzīvi ir saukta konkrētā vārdā, pats par sevi nerada valstij no Konvencijas 8. panta izrietošu pozitīvu pienākumu.

Nacionālās iestādes bija veikušas izpēti, kā arī norādījušas citstarp to, ka Austrijā nav reģistrēta neviena persona ar vārdu "Lemilia", un šāds vārds nav izplatīts arī citās valodās, piemēram, spāņu un itāļu.

Līdz ar to ECT konstatēja, ka, ņemot vērā valsts plašo rīcības brīvību un to, ka valsts bija taisnīgi līdzsvarojusi sadurošās intereses, Konvencijas 8. pants nav ticis pārkāpts.

2. Ravier v. France

Pieteikums Nr. 32324/22, 2025. gada 19. jūnijs

Atsaukšanās uz kriminālprocesu, lai pamatotu personas krāpšanos vēlēšanās, nepārkāpj nevainīguma prezumpcijas principu

Pieteicējs ir Francijas politiķis, kurš 2020. gadā kā kandidātu saraksta līderis veiksmīgi startēja pašvaldības vēlēšanās un tika ievēlēts. Pēc vēlēšanām vairāki kandidāti no citiem sarakstiem apstrīdēja vēlēšanu rezultātus, norādot, ka ir notikusi krāpšana, kas jo īpaši saistīta ar balsīm, kas nodotas, pamatojoties uz pilnvarām. Arī izmeklēšanā tika konstatētas nepilnības šo balsu vākšanā un apstiprināšanā. Piemēram, tika konstatēts, ka vairāki pieteicēja komandas locekļi bija sagatavojuši pilnvaras, lai balsotu veco ļaužu pensionātu iemītnieku vārdā bez viņu ziņas vai piekrišanas. 2022. gadā Francijas Valsts padome, lemjot par vēlēšanu strīdu, atzina, ka, lai gan balsu skaits, kas radies krāpniecisku darbību rezultātā, neietekmēja vēlēšanu rezultātus, pieteicējs ir bijis informēts par šīm darbībām un tās atbalstījis, līdz ar to viņa ievēlēšana tika anulēta, kā arī viņam uz vienu gadu tika liegts kandidēt vēlēšanās.

Paralēli jau 2020. gadā tika uzsākts arī kriminālprocess, kura ietvaros pieteicējs tika nopratināts, īslaicīgi aizturēts, bet 2023. gadā atzīts par apsūdzēto krimināllietā, kas saistīta ar krāpšanu vēlēšanu procesa ietvaros.

Pieteicējs vērsās ECT, norādot uz Konvencijas 6. panta 2. punkta (nevainīguma prezumpcija) pārkāpumu, jo Francijas Valsts padomes lēmumā lietotā frāze, ka viņš ir "veicis krāpnieciskas darbības", esot norādījusi uz viņa vainu krimināllietā, kurā tobrīd vēl nebija pieņemts spriedums un izmeklēšana vēl turpinājās.

Lai gan valdība norādīja, ka pieteicēja prasība ir noraidāma, jo tā neietilpst Konvencijas 6. panta 2. punkta tvērumā, ECT šo argumentu noraidīja. Neskatoties uz to, ka minētā Konvencijas norma ir attiecināma uz personām, kuras ir apsūdzētas noziedzīgā nodarījuma izdarīšanā, savukārt pieteicējs par apsūdzēto tika atzīts tikai vēlāk – 2023. gadā, tiesa uzsvēra, ka vārdiem "apsūdzēts noziedzīgā nodarījumā" ir autonoma nozīme tās judikatūrā. Proti, šī frāze aptver arī situācijas, kad iestāžu veiktajām darbībām, kas balstītas aizdomās pret personu, ir būtiskas sekas viņa konkrētajā situācijā. Tiesa norādīja, ka tas, ka pieteicējs bija brīvprātīgi sniedzis liecību, īslaicīgi aizturēts, sniedzis paskaidrojumus prokuroram, ir darbības, kas attiecas tikai uz personu, par kuru pastāv pamatotas aizdomas, ka viņa ir izdarījusi vai mēģinājusi izdarīt noziedzīgu nodarījumu. Līdz ar to tiesa secināja, ka pieteicējs bija apsūdzēts noziedzīgā nodarījumā Konvencijas 6. panta 2. punkta izpratnē. Francijas Valsts padomes lēmums attiecās uz tiem pašiem faktiskajiem apstākļiem, kas saistīti ar pašvaldību vēlēšanām, kā arī par to uzsākto kriminālprocesu, un šis lēmums daļēji balstījās uz policijas izmeklēšanas ziņojumu. Tādējādi, lai gan kriminālprocesam nebija izšķirošas ietekmes

administratīvajā procesā, šiem abiem procesiem bija savstarpēja saistība, kas ļauj piemērot Konvencijas 6. panta 2. punktu.

Pievēršoties lietai pēc būtības, ECT secināja, ka Francijas Valsts padomes lietotie formulējumi, piemēram, “krāpnieciskas darbības” (“*fraudulent manoeuvres*”) nav ekskluzīvi tikai krimināltiesībās, bet šādi formulējumi ir atrodamī arī tiesību normās, kas saistītas ar vēlēšanu tiesībām, uz kuriem padome atsaucās, pieņemot lēmumu administratīvā procesa ietvaros. Padomes loma bija izvērtēt vēlēšanu procesa norisi, nevis noskaidrot personas vainu noziedzīga nodarījuma izdarīšanā. Tas vien, ka padome atsaucās uz kriminālprocesu un tā materiāliem, pats par sevi vēl nepārkāpj nevainīguma prezumpcijas principu, ja vien netiek priekšlaicīgi norādīts uz personas vainu noziedzīga nodarījuma izdarīšanā.

Līdz ar to ECT secināja, ka nevainīguma prezumpcijas princips un līdz ar to arī Konvencijas 6. panta 2. punkts nav ticis pārkāpts.

3. Păcurar v. Romania

Pieteikums Nr. 17985/18, 2025. gada 24. jūnijs

Konfiskācija bez notiesājoša sprieduma sakarā ar valsts amatpersonas nedeklarētiem ienākumiem atbilst Konvencijai

Pieteicējs bija augsta ranga policijas priekšnieks Rumānijā. Saskaņā ar Rumānijas tiesību aktiem valsts amatpersonām ir pienākums deklarēt savā īpašumā esošo mantu. Ja pastāv būtiska nesakritība starp deklarētajiem ienākumiem un personas faktiski īpašumā esošo mantu un persona nevar izskaidrot, kā radusies šī atšķirība, tiesa var lemt par šīs mantas, kuras izcelsmi nevar noskaidrot, konfiskāciju. Nacionālā tiesa lēma par pieteicēja mantas konfiskāciju bez notiesājoša sprieduma. Rumānijā šāds process notiek nevis kriminālprocesā, bet gan administratīvā procesa ietvaros, uz to attiecinot civilprocesa principus.

Pieteicējs vērsās ECT, norādot un Konvencijas 6. panta 1. punkta (tiesības uz taisnīgu lietas izskatīšanu), un Pirmā protokola 1. panta (tiesības uz īpašumu) iespējamu pārkāpumu.

Pieteicējs norādīja, ka konfiskācijas process ir bijis netaisnīgs, jo īpaši tādēļ, ka uz viņu esot gūlies nesamērīgs pierādīšanas pienākums. Visupirms ECT izvērtēja to, vai Konvencijas 6. panta 1. punkts ir piemērojams konkrētajā lietā, jo valdība bija norādījusi, ka šī norma nav piemērojama nedz tās civiltiesiskajā, nedz krimināltiesiskajā aspektā. Tiesa izmantoja lietā *Engel and Others v. the Netherlands* izvirzītos kritērijus, lai noskaidrotu, vai konkrētajā lietā ir bijusi izvirzīta “apsūdzība krimināllietā” un Konvencijas 6. panta 1. punkts ir piemērojams tā krimināltiesiskajā aspektā. Pirmkārt, tiesa secināja, ka šāds konfiskācijas process Rumānijā un tā rezultāts ir administratīva sankcija, kurai nav saistības ar krimināltiesībām. Otrkārt, tiesa secināja, ka tiesību normas, kas paredzēja konfiskāciju, nebija vērstas uz sabiedrību kopumā, bet gan konkrētu personu grupu – tostarp augsta līmeņa amatpersonām –, un konfiskācijai nebija sodoša rakstura, bet gan preventīvs mērķis. Treškārt, tiesa norādīja, ka, lai gan konfiscētās mantas apjoms bija ievērojams, tas pats par sevi nenozīmē to, ka konfiskācijai ir sodošs raksturs. Līdz ar to ECT atzina, ka konfiskācija ir bijusi

administratīvs rīks, kurš mērķēts uz konkrētu cilvēku grupu, lai saglabātu sabiedrības uzticēšanos valsts varai un novērstu korupciju. Tādējādi tiesa secināja, ka nav pamata atzīt, ka konfiskācija ir bijusi apsūdzība krimināllietā Konvencijas 6. panta izpratnē, un tādējādi šis pants tā krimināltiesiskajā aspektā konkrētajā lietā nav piemērojams.

Secīgi, ECT vērtēja, vai konkrētajā gadījumā ir piemērojams Konvencijas 6. panta 1. punkts tā civiltiesiskajā aspektā, izmantojot lietā *Vilho Eskelinen and Others v. Finland* izvirzītos kritērijus. Lai gan valdība bija norādījusi, ka konkrētais strīds ir attiecies uz publisko tiesību jomu un nepastāv strīds par “civilām” tiesībām, ECT šo argumentu noraidīja. Tiesa secināja, ka, neskatoties uz to, ka šis nav klasisks darba tiesisko attiecību strīds, konfiskācijas sekas jebkurā gadījumā ietekmēja pieteicēja mantu un tiesības uz īpašumu. Līdz ar to tiesa atzina, ka ir piemērojams Konvencijas 6. panta 1. punkts tā civiltiesiskajā aspektā.

Izvērtējot Konvencijas 6. panta 1. punkta iespējamo pārkāpumu, tiesa, pirmkārt, secināja, ka pieteicējam jau no paša procesa sākuma bija plašas iespējas piedalīties procesā un viņš šīs iespējas arī izmantoja. Viņu pārstāvēja viņa izvēlēts advokāts, un viņam bija iespēja iesniegt savus argumentus gan administratīvajās iestādēs, gan tiesās – gan rakstiski, gan mutvārdu sēdēs. Viņš saņēma pamatotas un detalizētas atbildes uz visām viņa pretenzijām un lūgumiem. Otrkārt, attiecībā uz pierādīšanas pienākumu ECT uzsvēra, ka piemērojamās nacionālās tiesību normas uzlika pienākumu Nacionālajai integritātes aģentūrai iesniegt pierādījumus, kas ir pamatā tās pārbaudes ziņojumam par nesakritībām starp pieteicēja ienākumiem un viņam piederošo mantu. Tiesa norādīja, ka lietas dalībniekiem bija dalīts pierādīšanas pienākums. Pienākums pierādīt savus ienākumus atbilda Rumānijas Konstitūcijas normām un nacionālo tiesu judikatūrai. Līdz ar to ECT nekonstatēja Konvencijas 6. panta 1. punkta pārkāpumu.

Attiecībā uz Konvencijas Pirmā protokola 1. pantu ECT norādīja, ka nav izšķiroši secināt, vai konfiskācija ir uzskatāma par īpašuma atņemšanu vai tā izmantošanas kontroli, jo principi, kas regulē ierobežojuma pieļaujamību, būtībā ir vienādi. ECT atzina, ka nacionālo tiesu veiktā piemērojamo tiesību normu interpretācija ir bijusi atbilstoša un mantas konfiskācijas tiesiskais pamats bijis pietiekami skaidrs. Lai gan pieteicējs bija norādījis, ka nacionālajās tiesību normās nebija noteikts ierobežojums laikposmam, par kuru varēja tikt veikta pārbaude, ECT secināja, ka tiesību normas ir bijušas skaidras – pieteicējs bija informēts par pienākumu deklarēt savu mantu, kamēr viņš ieņēma valsts amatpersonas amatu, kā arī par pienākumu izskaidrot to līdzekļu izcelsmi, kurus viņš nebija deklarējis. Tāpat tiesa atzina, ka šādam ierobežojumam bija leģitīms mērķis, jo tas tika īstenots sabiedrības interesēs, lai saglabātu amatpersonu integritāti, kā arī lai garantētu, ka strīdus manta nesniedz pieteicējam labumu uz visas sabiedrības rēķina. Izvērtējot ierobežojuma samērīgumu, tiesa vērsa uzmanību uz valstu plašo rīcības brīvību attiecībā uz pasākumiem, kas pieņemti konkrētu problēmu risināšanai, kas īpaši skar kādu dalībvalsti, tostarp korupciju vai organizēto noziedzību. Nekas konkrētajā procesā neliecināja, ka pieteicējam būtu liegta saprātīga iespēja izklāstīt savus argumentus vai ka nacionālo tiesu secinājumi būtu bijuši patvaļīgi. Tādējādi, ņemot vērā Rumānijas plašo rīcības brīvību šajā jomā, to, ka pieteicējam bija nodrošinātas tādas tiesības, kas raksturīgas sacīkstes principam, un to, ka šis process atbilda starptautiskajiem standartiem, ierobežojumu varēja uzskatīt par samērīgu. Līdz ar to ECT nekonstatēja Pirmā protokola 1. panta pārkāpumu.

C. Nolēmumi lietās pret Latviju

Pārskata periodā nav pieņemti.

D. Komunicētās lietas pret Latviju

Pārskata periodā nav komunicētas.

E. Izpildes lietas pret Latviju

Pārskata periodā nav pieņemti lēmumi.